

AKI KAURISMÄKI - JARNO KUOSA

KAUAS PILVET KARKAAVAT

ENSI-ILTA SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ 9.9 2017

OHJAUS PIA LUNKKA **MUSIIKIN SOVITUS & KAPELLIMESTARI** ARI ISMÄLÄ

VISUALISOINTI ESSI SANTALA **ÄÄNISUUNNITTELU** KAJ GÜNTHER **PUKUSUUNNITTELU** ANNE HANNULA

AKI KAURISMÄKI - JARNO KUOSA

KAUAS PILVET KARKAAVAT

ENSI-ILTA SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ 9.9.2017

Ohjaus	PIA LUNKKA
Musiikkidramaturgia	ARI ISMÄLÄ, JARNO KUOSA JA PIA LUNKKA
Musiikin sovitus, kapellimestari, korrepetiittori	ARI ISMÄLÄ
Visualisointi	ESSI SANTALA
Pukusuunnittelu	ANNE HANNULA
Äänisuunnittelu	KAJ GYNTHNER
Koreografia (argentiinalainen tango)	KAROLIINA JA KARI KIISKI
Näyttämöliikunta	PIA LUNKKA
Näyttämöestari	ARI MALMI
Kampaaja-maskeeraaja	MAARIT PARKKO - ORIMUS / KATJA HELMINEN
Tarpeisto	PIA MÄKELÄ
Järjestäjä-kuiskaajat	PETRI SALONEN / LOTTA HERRANEN
Pukija	PAULA TAKKINEN
Näyttämömiehet	ISMO FORSS, JUHA KUUSIMÄKI, SAMULI HOLM
Videokuvaus	SAMULI HOLM, NIKLAS MALINEN

Lavastuksen valmistus HENRY HOLOPAINEN,
TUOMAS PENTTILÄ, JARI TEILAS, SAMULI HOLM

Pukujen valmistus ANNE HANNULA, KATI KAMPPINEN,
JOHANNA VAN WONTERGHEM, AIRISH SIPPU

Kannen kuva TOMMI MATTILA / Juliste JOHANNA ROTKO

Esityskuvat JUHA LAHTINEN

Käsiohjelma EEVA-LIISA KUOKKA JA PIA LUNKKA

Kiitokset: SONJA & RICO
BILJARDISALI FINNALIST / JUHO NYKÄNEN

Näytelmän esitysoikeudet:
NÄYTELMÄKULMA – NORDIC DRAMA CORNER OY

ROOLEISSA

EEVA HAUTALA	Ilona, hovimestari
OSKU HAAVISTO	Lauri, bussikuski
JUHO MARKKANEN	Melartin, vahtimestari / bussikuski / rouva Sjöholmin edesmennyt mies / kasinopelaaja / verotarkastaja / ulosottomies
ANTTI LESKINEN	Lajunen, pääkokki / liikemies / ravintolanjohtaja 2 / kasinon croupier
JYRI OJANSIVU	Amir, italialainen apulaiskokki / bussikuski / liikemiehen asianajaja / Forsström, pub Mörssärin omistaja / auton ostaja / kasinopelaaja
ELLA MUSTAJÄRVI	tarjoilija / Laurin sisko / työvoimatoimiston virkailija / Kipa, karaoke-emäntä / verotarkastaja / kampaamon asiakas / rantojen nainen
ANNE NIILOLA	rouva Sjöholm, ravintolan omistaja / argentiinalainen laulajatar / Ritu, karaokeasiakas / tanssiva rantojen nainen
KARI KUKKONEN	ravintolatyöntekijä / bussifirman vuoropäällikkö / rantojen mies / pub Mörssärin portsari / matkustajakodin isäntä / työnvälittäjä / kasinopelaaja / Rasmussen, pankinjohtaja / ravintolan asiakas
LISE HOLMBERG	ravintolatyöntekijä / bussikuski / pelastusarmeijan laulajatarupseeri / Tapa, karaokeasiakas / kampaamon omistaja / verotarkastaja / rantojen nainen / ravintolan asiakas
ARI MALMI	liikemiehen autonkuljettaja / remonttimiesten työnjohtaja / Andy, karaokeasiakas / Laurin pahoinpitelijä / drinkkibaarin tarjoilija / ravintolan asiakas
ISMO FORSS / JUHA KUUSIMÄKI	ravintolan asiakas / rantojen mies / remonttimies / viinavaras / Jore, karaokeasiakas / kasinopelaaja / Laurin pahoinpitelijä
PETRI SALONEN	rantojen mies / remonttimies / viinavaras / Kardaani-Kartsu, karaokeasiakas / ulosottomies / ravintolan asiakas
ARI ISMÄLÄ	pelastusarmeijan upseeri
MAIJA TUUNILA	uutistenlukija, YLE Kotka

LIVEORKESTERI

Kapellimestari ARI ISMÄLÄ
koskettimet, haitari, kitarat, huilu, saksofoni, laulu

HARRI HEININEN
rummut, lyömäsoittimet, kelloveli, octopad

JONAS MÄKI
bassot, saksofonit

WILJAMI SALMINEN
kitarat, mandoliini

JUHO MARKKANEN
kitara (Milonga Triste)

Hyvä katsoja,

Eräs tarina ihmisarvosta

Aki Kaurismäen Kauas pilvet karkaavat valikoitui ohjelmistoomme ennen kaikkea tarinansa ajankohtaisuuden vuoksi. Työyhteisönä meitä puhuttelivat tarinan teemat. Tarinan henkilöt tuntuivat tutuilta. Tuli tarve antaa heille näyttämöllämme ihmisen muoto. Halusimme helliä katsojia myös nostalgisilla, Kaurismäen elokuvista tutuilla melodioilla. Tarinan maailmassa pelilaudalta tipahtavat lähes kaikki elämää kannattelevat pelimerkit.

Tarinan syvä toivo syntyy välittämisestä sekä hyväksynnästä.

Pääpari Ilona ja Lauri kantavat vastavuoroisesti toisinaan tummien pilvien kerääntyessä. Arvostus ja luottamus kilpinään he rämpivät yhdessä kohti cumuluspilviä, valoisampaa tulevaisuutta. Ravintola Dubrovnikin henkilökunta tuo tarinaan oman ulottuvuutensa. Toinen toistaan arvostava työyhteisö muodostaa luottamuksellisen kehän ihmisten ympärille. Yhteinen historia, ylä- ja alamäet sekä erilaiset persoonallisuudet ovat muuttuneet sen suurimmaksi pääomaksi silloinkin kun yhteisö hajoaa.

Kauas pilvet karkaavat -näytelmä syntyi oman työyhteisömme voimin, yhteisenä, raja-aitojakin rikkovana ponnistuksena. Koko henkilökuntamme toivottaa sinut lämpimästi tervetulleeksi viihtymään teoksen äärellä.

Rautalankaa ja rakkautta!

Ohjaaja, Pia Lunkka

MUSIIKKI

SERENADE (Schubert - Mattullath)	Juho Markkanen
OLEN SUOMALAINEN (Cutugno - Minellono, Reiman)	Juho Markkanen ja Jyri Ojansivu
MAMBO FROM SÄKKIJÄRVI (trad.)	Orkesteri
VOLVER - LUOKSES JÄÄN (Gardel - Piippo)	Anne Niilola
PIENI SYDÄN (Rae - Pekkarinen)	Lise Holmberg
VALOT (Somerjoki)	Eeva Hautala
ÄLÄ KIIRUHDA (Babadzanja - Saukki)	Ari Ismäjä ja orkesteri
MILONGA TRISTE (Jakoila)	Orkesteri
OI NIITÄ AIKOJA (Fomin - Bäckman)	Juho Markkanen ja Eeva Hautala
MYRSKYN KESKELLÄ (Haavisto)	Lise Holmberg
SURUJEN KITARA (Young - Helismaa)	Kari Kukkonen
ONCE UPON A TIME IN THE WEST (Morricone)	Orkesteri
MY HEART MUST DO THE CRYING (Brown, Gibson, Johnson, Mallett)	Orkesteri
KUIHTUU KESÄINEN MAA (Somerjoki - Vakkuri)	Eeva Hautala ja Osku Haavisto
CADILLAC (Taylor)	Orkesteri
SKULAA TAI DELAA (Nurmio)	Osku Haavisto
BALLADI (Tikanmäki)	Orkesteri
PAHA VAANII (Haavisto)	Antti Leskinen, Kari Kukkonen, Osku Haavisto, Ari Ismäjä ja Lise Holmberg
KASAKKAPARTIO - POLJUŠKO-POLE (trad.)	Ella Mustajärvi
PILVET KARKAA - NIIN MINÄKIN (Uhlenius - Laine)	Ensemble

Kuva: Timo Peltonen

AKI KAURISMÄKI

- syntynyt Orimattilassa vuonna 1957
- kansainvälisesti tunnetuin suomalainen elokuvaohjaaja
- ensi kosketus elokuvan tekemiseen vuonna 1981, jolloin toimi käsikirjoittajana ja pääosan esittäjänä veljensä Mikan elokuvassa Valehtelija
- yhteistyö jatkui yhteisellä ohjauksella: rock-dokumentti Saimaa-ilmiö (1981)
- toimi käsikirjoittajana ja näyttelijänä Mikan elokuvassa Arvottomat (1982) sekä käsikirjoittajana Mikan elokuvissa Klaani (1984) ja Rosso (1985)
- Mika puolestaan toimi tuottajana Akin elokuvissa Rikos ja rangaistus (1983) ja Varjoja paratiisissa (1986)
- Kaurismäen veljekset olivat 1980-luvun näkyvimpiä ja lahjakkaimpia suomalaisen elokuvan tulokkaita
- ranskalaisen uuden aallon vapautunut ja pienimuotoinen tyyli
- Aki Kaurismäkeä voi luonnehtia tekijänä, kokonaisvaltaisena ohjaajana (auteur), joka vastaa elokuviensa jokaisesta yksityiskohdasta aina käsikirjoituksesta leikkaukseen saakka

AKI KAURISMÄEN ELOKUVIA

- Calamari Union (1985)
- Hamlet liikemaailmassa (1987)
- I Hire a Contract Killer (1990, kuvattu Lontoossa)
- Boheemielämää (1992, kuvattu Pariisissa)
- mykkäelokuva-versio Juhani Ahon Juhasta (1999)
- Leningrad Cowboys -trilogia: Leningrad Cowboys Go America (1989), Total Balalaika Show -dokumetti (1993) ja Leningrad Cowboys Meet Moses (1994)
- Pidä huivista kiinni, Tatjana (1994)
- Työlästrilogia: Varjoja paratiisissa (1986), Ariel (1988) ja Tulitikkutehtaan tyttö (1990)
- Kaurismäen Suomi-trilogiaksi nimeämän sarjan elokuvat: Kauas pilvet karkaavat (1996), Mies vailla menneisyyttä (2002) ja Laitakaupungin valot (2006)
- Satamakaupunkitrilogian ensimmäiset elokuvat: Le Havre (2011) ja Toivon tuolla puolen (2017)

Lukuisia suomalaisia ja ulkomaisia tunnustuspalkintoja saaneen Aki Kaurismäen ansioksi voidaan laskea tyyliltään ja teemoiltaan yhtenäisten ja johdonmukaisten elokuvien luominen, joille tunnusomaista on pelkistetty, kurinalainen ilmaisu, perinnetietoisuus ja hieman kieroutunut, milloin musta, milloin lempeä huumori. Tyypillistä hänelle on myös sisäänpäin suuntautunut, yksilön eettisiin valintoihin ja ristiriitoihin keskittynyt kuvaus. Lähestymistavoiltaan Kaurismäkeä voi luonnehtia pohtivaksi ja hänen elokuvissaan kohtaavat vallitsevien arvojen kritiikki sekä hillitty moraalinen paatos.

KAUAS PILVET KARKAAVAT (DRIFTING CLOUDS, 1996)

Kauas pilvet karkaavat (1996) on suoraa jatkoa työlästrilogialle. Tapahtumat sijoittuvat 1990-luvun lamakauteen. Esiin nousevat kunnia, työttömyys, yhteiskunnan tila, yhteisöllisyys ja pienten ihmisten unelmat. Tämän elokuvan kansainvälinen suosio nosti aikaisemmin pienten piirien kulttiohjaajana pidetyn Aki Kaurismäen ja samalla koko suomalaisen elokuvan laajemman yleisön tietouteen.

Kauas pilvet karkaavat -elokuvan kantavana teemana on havainnoida ajan ja arvojen muuttumista. Tarinan aviopari on onnistunut elämään eristettyä ja turvallista "vanhan maailman" elämää kunnes he ilman omaa syytänsä joutuvat työttömiksi. Tämä pakottaa heidät huomaamaan, miten 1950-luvun jäänteet katoavat 1990-luvun Suomesta. Kaurismäki korostaa kuitenkin elokuvassaan optimismia. Tähän mennessä *Kauas pilvet karkaavat* on ainoa suomalainen elokuva, joka käsittelee 1990-luvun suurinta yhteiskunnallista ongelmaa eli laman jälkeistä joukkotyöttömyyttä. Tyypillistä Kaurismäen tyyliille on uskon säilyminen vastoin käymisistä huolimatta. Tavallinen ihminen on lopulta voittaja.

Kauas pilvet karkaavat sai maailmanlaajuisesti hyvän vastaanoton ja se oli ehdokkaana niin Cannesin elokuvajuhlilla kuin Oscar-gaalassakin. Vaikka elokuva ei näitä palkintoja voittanutkaan, nosti se Kaurismäen tunnettavuutta erityisesti eurooppalaisten elokuvanystävien silmissä ja avasi tien lopulliselle läpimurrolle, joka tapahtui vuonna 2002 hänen voittaessaan Cannesin elokuvajuhlien Grand Prix -palkinnon elokuvallaan *Mies vailla menneisyyttä* (*Man Without a Past*, 2002).

Kauas pilvet karkaavat on omistettu Matti Pellonpään muistolle. Vuonna 1995 kuolleen Pellonpään oli tarkoitus näyttellä elokuvan Lauria.

**Täytyi löytää optimismi
menettämättä otetta todellisuudesta,
tehdä nykyaikaista neorealismia väreissä.**

Aki Kaurismäki

Lähteet/lisätietoa:

Jyväskylän Yliopisto / Humanistinen tiedekunta /
Taiteiden ja kulttuurin tutkimuslaitos

Sakari Toivaiainen: Levottomat sukupolvet
– uusin suomalainen elokuva

Peter von Bagh: Suomalaisen elokuvan kultainen kirja
Aki Kaurismäki kansallisbiografiassa

[http://virtual.finland.fi/netcomm/news/showarticle.
asp?intNWSAID=26197](http://virtual.finland.fi/netcomm/news/showarticle.asp?intNWSAID=26197)

<http://www.sci.fi/~solaris/kauris/>

<http://www.yle.fi/teema/sininenlaulu/artikkeli.php?id=326>

http://www.leninimports.com/aki_kaurismaki.html

UUDET NÄYTTÉLIJÄT

EEVA HAUTALA

Kuva: Kuva Galleria Kotka / Heidi Noponen

Eeva Hautala (s. 1984) on kotoisin Helsingistä. Teatteritaiteen maisterin opinnot Eeva suoritti Englannissa vuosina 2003–2007 (University of Exeter/ BA in Drama sekä Royal Holloway, University of London/MA in Physical Theatre and Performance). Kotkan Kaupunginteatteriin Eeva tuli Napapiiriltä työskenneltyään näyttelijänä Rovaniemen kaupunginteatterissa neljä vuotta. Ennen Rovaniemen teatterin kiinnitystä, Eeva työskenteli Helsingissä ja Lontoossa freelancerina.

Tähänastisista rooleista mieleenpainuvimpia ovat Eevalle olleet Rovaniemen teatterissa esitetyt vahvat naisroolit. Tällaisia ovat olleet esim. yhteiskunnan ulkopuolelle pudonneen Paulan rooli Tiina Lymin "S.O.S"-tragikomediasa, yläluokkaisen elämän tyhjyydessä kituuttavan Mašan rooli Anton Tšehovin "Kolme sisarta"-näytelmässä sekä viime keväänä esitetyn Dario Fon farssin "Ei Makseta!"-näytelmän myymälävarkauteen ajautuvien italialaisnaisten, Margheritan ja Antonian roolit. Samaisen näytelmän ensi-illasta Eevalle muistuu elävästi mieleen myös se, kun kiitoksissa kollega kompastui ja kaatui ruumisarkkuun. "Naurulle ei meinannut

tulla loppua!", Eeva muistelee. Myös vastakkaisen sukupuolen saappaisiin astuminen on Eevan mielestä hauskaa ja Posteljooni Petshkinin esittäminen näytelmässä "Fedja-setä, kissa ja koira" muistuu Eevan mieleen ehdottomasti hauskimpana hahmona aikoihin. "Siinä roolissa ei ärsyttänyt muut kuin viiksikarvat", Eeva kertoo.

Teatterityön ulkopuolella Eeva ammentaa inspiraatiota liikkumalla luonnossa kävellen tai pyöräillen. Meren äärellä tai metsän keskellä ajatus kirkastuu ja mieli rauhoittuu. Ihmisten ja ilmiöiden tarkkailu on Eevan lempipuhua ja paras tapa kokea maailmaa on Eevan mielestä matkustaminen. Eeva vannoo lukemisen taikavoimaan ja rakastaa kuulla tarinoita etenkin vanhempien sukupolvien kertomina. Myös lasten seurassa Eeva inspiroituu, kun rajaton mielikuvitus pääsee valloilleen ja yhdessä kikatetaan, pöljäillään ja tehdään hauskoja juttuja.

JYRI OJANSIVU

Kuva: Kuva Galleria Kotka / Heidi Noponen

Jyväskyläläis-lähtöinen Jyri on keski-suomalaisen Teatteri Eurooppa Neljän kasvatteja. Jo pikkupojasta asti teatteria tehnyt Jyri valmistui Teatterikorkeakoulusta vuonna 2014 peräti viiden stipendin saattelemana. Valmistuttuaan Jyri otti etäisyyttä Suomen eteläisiin keskuksiin muuttaen Ouluun, pohjoissuomen pääkaupunkiin. Oulun kaupunginteatterin kaksivuotisen pestin roolikirjoon kuului muun muassa Aleksin rooli erittäin suosituksa Taivaslaulu näytelmässä. Samanimiseen kirjaan perustuvaa näytelmää esitettiin peräti puolitoista vuotta, josta vuosi täysille saleille. Lisäksi Oulun vuosinaan Jyri pääsi mukaan Rovaniemen-, Kemin-, Oulun- ja Kajaanin teattereiden yhteistyöproduktioon American Monkey. Eli yhden teatterin sijasta Jyri on päässyt työskentelemään maamme neljän pohjoisimman teatterin lavoilla. Oulun kaupunginteatterin lisäksi Jyri on vierailut Kokkolan ja Hämeenlinnan teattereissa.

Vapaa-aikansa Jyri käyttää mieluiten kaikenlaiseen todellisuudenpakoiluun, kirjojen, elokuvien, konsolipelien ja vain haaveilun avulla. Mielikuvitusta ja leikki-mielisyyttä pitää hänen mielestään ruokkia kaikin mahdollisin keinoin, varsinkin tällaisena aikana, jolloin ihmisten lapsenmielisyys tuppaa jäämään vallitsevan vihamielisyyden sekä epävarmuuden alle.

Aki Kaurismäen miespäähenkilöissä saattaa piillä luuseriainesta, mutta pohjimmiltaan he ovat selviytyjiä. Mieshahmot ovat yhteiskunnallisten olosuhteiden altavastaajia; vaeltelevia sivullisia ja laitapuolen kulkijoita, nykyajassa eksyneitä yksilöitä. Elokuvien mieshahmoja voisi luonnehtia myös kilteiksi ja nahjusmaisiksi, sisäänlämpiäviksi anti-sankareiksi. Tämä häviäjämiehisyys ja sympatioita keräävä nukkavieru sankaruus on sukua 70-luvun amerikkalaisille buddy-elokuville, ja sillä on myös liittymäkohtansa 60-luvun lopulla syntyneeseen miesrealismin epäonnistujasankareihin.

Elokuvien mieshahmot eivät ole luusereita, häviäjiä: he eivät kaihda työntekoa, vaan jatkavat yrittämistä ja löytävät omaperäiset selviytymiskeinonsa ankeista olosuhteista huolimatta. He kokevat vastoinkäymisiä ja eksistentiaalisia kriisejä, mutta selviytyvät aina koettelemuksistaan omanlaisinaan voittajina.

Lähde:
Kaisa Toivonen: Työväenluokkainen maskuliinisuus ja ruumiillisuus
Aki Kaurismäen elokuvissa Kauas pilvet karkaavat ja Mies vailla menneisyyttä (2007)

Kaurismäen elokuvien työläiskuvauksissa yhteisöllisyys toteutuu 'kaveria ei jätetä' -periaatteen mukaisessa solidaarisessa toiminnassa ja puhtaimmillaan se ilmenee tilanteissa, joissa yksilö kohtaa ylitsepääsemättömiä ongelmia.

"Ei näillä käsillä tehdä enää edes vispipuuroa. Ollapa edes hetken aikaa onnellinen."

”Ajattelin, että kateenkorvaa, kuhaa Willy, kanaa Albert sekä coeur de filet provençale sopisivat.”

RAVINTOLA
TYÖ

kotkanteatteri.fi

